

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

4. Tertia ratio principalis ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

91 Tandem efficacius argumentor contra adversarios, & suppono ens de se non esse perfectionem simpliciter simplicem, sed potius praescindere a perfectione simpliciter simplici, & ab imperfectione; nihilominus tamen non potest negari, quin ens ut sic non includat in se imperfectionem; quia alias, ut supra probatum manet, Deus essentialiter constitueretur imperfectione, quia Deus essentialiter constituitur ens; sed ens per vos dicit imperfectionem: ergo Deus constituitur illa, v. g. quia accidens constituitur inalicitate, & inalicitas dicit imperfectionem, accidens necessario dicit illam. Item, quia creatura constituitur in esse talis per dependentiam in actu primo, & dependentia in actu primo dicit imperfectionem, creatura necessario debet constitui imperfectione. Clarius: homo constituitur ab animali, sed animal dicit rationem viventis: ergo homo constituitur ratione viventis.

92 Ergo similiter, si Deus constituitur ente, & ens dicit imperfectionem, ens constituitur imperfectione; sed hoc est haeticum; ergo nullo modo ens constituens Deum dicit imperfectionem, sed potius est perfectio, quae in suo conceptu non includit ullam imperfectionem, sed potius a sua essentia excludit illam: ergo potest concipi sine illa, ut patet ex supradictis, quia quando aliquid non constituitur ab aliquo conceptu inferiori, sed potius a sua essentia, excludit illum, potest illud superius concipi sine inferiori, ut v. g. quia animal ut sic non includit in suo conceptu essentiali rationem, potest concipi sine rationali, sed ens ut sic etiam non sit perfectio simpliciter simplex, nihilominus non includit in suo conceptu essentiali imperfectionem: ergo potest concipi sine tali imperfectione, atque differentiae creatae, & inalicitates sunt imperfectiones: ergo ens potest cognosci sine illis; sed cognosci vnum sine alio, est praescindi ab illo: ergo bene potest ens praescindi a differentijs.

SVBSECTIO IV.

Tertia ratio principalis ponitur.

93 O Vatio sic argumentor. Audito hoc nomine ens, ut ipsa experientia docet, mens non distrahitur ad plura, sed colligitur ac concipiendum id quod potest existere: ergo ens solum dicit id quod potest existere. Patet consequentia. Illud dicit ens actualiter, quod concipitur audito hoc nomine ens; sed audito hoc nomine ens solum concipitur, quod potest existere, vel cui non repugnat existere: ergo ens solum importat actu litem, id quod potest existere, vel cui non repugnat existere. Probatur Minor, si ens exprimeret actualiter aliud praeter id quod potest existere, vel id esset substantia, vel accidens; Deus, vel creatura, vel omnia, quae transcendit ens; sed non est maior ratio de vno, quam de alijs: ergo solum importatur id quod potest existere. Probatur minor, quia omnia illa equaliter transcendit ens; sed ideo secundum adversarios, quando concipitur ens, debent concipi inferiora illius, quia transcenduntur ab ente: ergo conceptu ente necessario debent concipi illa omnia inferiora, & omnia individua existentia a parte rei, quia omnia transcenduntur ab ente, & ad minus debent concipi omnia individua, inter quae non datur analogia, sed hoc est absurdum contra ipsam experientiam. Tum quia inferiora, quae ab ente transcenduntur, sunt pene infinita. Tum & maxime, quia multoties cognoscimus aliquid esse ens, & dubitamus, vtrum sit substantia, vel accidens: Et multoties negamus esse substantiam id quod a parte rei est substantia: ergo quando concipitur ens, non concipiuntur omnia inferiora illius.

Dices, quod quando concipitur ens, & non concipiuntur omnia inferiora, non concipitur ens adaequate.

94 Sed contra, quia tunc aliquis conceptus communis concipitur adaequate, quando de illo cum veritate potest intellectus universaliter affirmare definitionem essentialem: sed intellectus potest universaliter affirmare de ente cum veritate definitionem essentialem illius: ergo concipitur ens adaequate. Maior est evidens. Ideo cum animal concipitur adaequate secundum conceptum essentialem animalis; non conceptis inferioribus illius, quia de illo potest intellectus cum veritate universaliter affirmare definitionem essentialem illius. Ut in hac propositione: omne animal est vivens sensibile; & ratio huius est evidens, quia si intellectus non conciperet adaequate essentiam animalis, non posset cognoscere definitionem essentialem illius: ergo non posset scientificae illam praedicare de illo; quia posset dubitare, vtrum illa esset definitio essentialis animalis, vel non. Probatur Minor praecipua. Intellectus affirmat scientificae universaliter, & cum veritate quod omne ens non repugnat existere, sed definitio essentialis entis est quod non repugnat existere: ergo intellectus praedicat universaliter, & scientificae cum veritate de ente definitionem essentialem illius. Ut in hac propositione: omne ens non repugnat existere: ergo intellectus concipit adaequate conceptum essentialis entis: ergo illum potest concipere sine omnibus inferioribus. Patet consequentia, conceptus adaequatus essentialis entis est independens ab omnibus suis inferioribus: ergo potest concipi sine illis. Probatur antecedens. Tunc aliquis conceptus est independens a suis inferioribus, quando indiscriminatim potest concipi sine omnibus illis, v. g. Ideo conceptus animalis est independens ab omnibus suis inferioribus, quia indiscriminatim potest concipi, & esse sine omnibus suis inferioribus, sed conceptus entis potest concipi indiscriminatim, & esse sine omnibus suis inferioribus, quia non requirit necessario ad sui cognitionem adaequatam cognitionem alicuius inferioris in particulari determinate: ergo conceptus entis est independens ab omnibus suis inferioribus: ergo potest concipi sine omnibus illis. Patet consequentia. Ideo animal potest concipi sine omnibus suis inferioribus, quia in conceptu suo essentiali adaequato est independens ab omnibus suis inferioribus indiscriminatim. Et clarius: Ideo ens, quod est in Deo, potest adaequate, & essentialiter concipi sine personalitatibus divinis, licet illas transcendat, ut probatum est, quia est independens ab illis indiscriminatim; sed ita se habet conceptus entis respectu suorum inferiorum: ergo potest concipi sine illis: ergo & praescindi ab illis. Patet ultima consequentia. Praescindi vnum conceptum ab alio, nihil aliud est quam concipi vnum sine alio; sed ens potest concipi sine suis inferioribus: ergo potest praescindi ab illis.

V Dices;

96 Dices, quod audito hoc nomine ens, mens concipit præcipua analogata, scilicet Deum, creaturam, substantiam, & accidens.

97 Sed contra. Et in primis hoc est contra manifestam experientiam, ut quilibet in se potest experiri. Deinde sic argumentor: vel quando concipitur creatura audito nomine ens; concipitur creatura ut sic, non conceptis omnibus inferioribus illius, quæ transcenduntur à creatura; vel concipiuntur necessario omnia illius inferiora; sed non primum, neque secundum: ergo falsa est solutio. Probatur Minor quantum ad primam partem. Si conciperetur creatura ut sic, & conciperentur inferiora illius: ergo daretur non conceptus præcisus creaturæ ut sic: ergo transcendentia, & analogia non impediunt conceptum simpliciter præcisum. Patet evidenter vltima consequentia. Creatura est conceptus analogus, & transcendens, sed creatura præscinditur simpliciter: ergo transcendentia, & analogia non impediunt præcisionem simpliciter: ergo licet ens sit analogum, & transcendens, potest præcindi simpliciter à suis inferioribus. Probatur Minor quantum ad secundam partem, omnia inferiora creaturæ sunt pene infinita, ut dictum est, sed intellectus audito hoc nomine ens, non concipit illa omnia pene infinita, ut ipsa experientia patet. Quis enim rationabiliter potest affirmare, quod quando à me audit ens, cognoscit omnia obiecta creata: ergo audito hoc nomine ens, non concipiuntur omnia inferiora creaturæ: ergo neque aliqua in particulari. Tum quia esset contra solutionem, quam impugnamus, quæ asserit concipi tantum præcipua analogata. Tum quia volutarie assignaretur vnum inferius potius quam aliud. Tum, & maxime, quia dantur multa inferiora entis, quæ nunquam cognovit intellectus, & quorum non datur species in illo: ergo non potest illa cognoscere: ergo bene potest concipi ens sine illis, in quibus includitur essentialiter: ergo potest præcindi ab illis, & idem argumentum fit de accidenti, & de substantia, quæ sunt analogæ secundum adversarios, & transcendent vltimas differentias.

SVBSECTIO V.

Quarta ratio principalis ponitur.

98 **Q**uarto sic argumentor. Quia si propter aliquam rationem ens non abstraheretur ab accidenti, & substantia, maxime quia in ipso ente actu includuntur perfectas, & inaleitas; sed nec clare, nec confuse includuntur differentia actu: ergo ens præscinditur à differentiis perfectas, & inaleitatis. Maior est ipsa sententia adversariorum. Minor sic probatur, quod non includuntur actu expresse, nam in ipso conceptu entis, vel, ut melius loquar, quando concipio ens ut sic expresse, & clare, non concipio illud esse ens per se, vel in alio; nec concipio tunc eo modo, quo concipio per hæc nomina, & per hos conceptus formales substantia, accidens; sed potius concipio illa confuse secundum rationem aptitudinis, ad existendum, in qua conveniunt, sine eo quod exprimitur in particulari, an sit aptitudo independentis à subiecto, vel dependentis: ergo. Quod autem confuse actu non includuntur, sic patet, quia illud, quod metaphysice cognoscitur reduplicative præcise, cognoscitur

solum secundum essentialia; quia, ut ex Summis patet, idem est propositio reduplicativa, ac in sensu essentiali; & ideo hæc propositio falsa est: Homo ut homo est risibilis, vel ut sine dubitatione loquamur: Homo ut homo est sapiens: unde solum includit vel expresse, vel confuse prædicata essentialia, & non alia, quæ non sunt de illius essentia; sed in hac cognitione ens ut ens est aptum ad existendum: sumitur ens reduplicative: ergo sive confuse, sive expresse solum includit essentialia. Tunc sic: de essentia entis non sunt differentia; nec modi creati, nec increati: ergo modi creati, &c. non includuntur, &c. Antecedens sic probatur, quia illud est de essentia alicuius, sine quo nec conservari, nec cognosci potest illud, de cuius essentia est, v. g. Deus non potest concipi, nec conservari sine existentia exercita; nec substantia potest concipi, nec conservari sine perfectitate, quia sunt de essentia illorum. Et contra, quantitas panis potest conservari, & concipi actualiter sine substantia panis in Eucharistia, quia ipsa entitas panis actualis non est de essentia ipsius quantitatis: sed ratio entis datur, & conservatur in Deo simpliciter, & perfecte sine differentia creati; & in creatura datur, & conservatur simpliciter sine differentia, & modo increati: ergo de ratione entis, & eius essentia non sunt modi creati, & increati.

Explicatur hoc: quia omnis ratio superior, & communis multis oppositis non constituitur essentialiter per sua inferiora; nam ideo dixit Aristoteles, quod inferius est extra rationem essentialem superioris: sed ratio entis est communis Deo, & creaturis tanquam inferioribus habentibus in se oppositionem: ergo non constituitur illis, nec differentiis illorum, quia si illis constitueretur, & differentiis constitueretur, v. g. quia homo constituitur animali, constituitur essentialiter sensibili, quæ est differentia animalis. Probatur Maior sic. Ideo animal non constituitur essentialiter ab equo, & ab homine, nec à suis differentiis; & ideo substantia ut sic non constituitur essentialiter à substantia completa, & incompleta, nec à differentia completi, & incompleti, quia animal, & substantia sunt rationes superiores respectu inferiorum habentium oppositionem; & sicut in vna, eademque entitate non possunt reperiri oppositiones, sic etiam in ratione animalis, vel substantia, cum vnaqueque illarum sit vna, & eadem ratio, non potest in se continere inferiora actu, quia in se haberet oppositiones illorum: & quia si ratio completi, & incompleti essent de essentia substantia ut sic, quando substantia ut sic prædicatur de anima, de anima etiam prædicaretur ratio completi, & ratio completi esset de essentia animæ; quia quidquid est de essentia prædicati, est de essentia subiecti: & ideo omnis ratio, quæ magis late patet quam alia, non continet actu confuso, nec expresse illa, respectu quorum est communis, sed tantum potestare, & virtute. Explicatur hoc totum exemplo Dei, v. g. Quia eadem ratio Dei, quæ reperitur in paternitate, reperitur etiam in filiatione; sed illa ratio divinitatis, quæ est communis utrique relationi, & de utraque prædicatur, nec actu confuso, & expresse continet actu in sua essentia, ita ut sit de essentia Dei ut sic paternitas, vel filio, quia illud solum reperitur in essentia communi multis metaphysice considerata, vel actu confuso, vel expresse, secundum quod